

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 49613-2021

Medewerker	:	Lianne Arling
Team	:	Leefomgeving
Datum	:	22 september 2021
Portefeuillehouder	:	wethouder M.Blind

BIJLAGEN: ☒ Warmteverkenning Buro Loo Apeldoorn: ☒ Raadsvoorstel:
AFSTEMMING MET →   ☒ team Communicatie en Ondersteuning   ☒ Geen actieve communicatie
☒ Actief openbaar   ☐ Niet actief openbaar   ☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota
ONDERWERP   Warmteverkenning Olst-Wijhe

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. De Warmteverkenning (transitievisie warmte) ter besluitvorming aan de raad voor te leggen en voor te stellen om:
 - a. In te stemmen met de uitgangspunten en in te vullen randvoorwaarden voor uitvoering van de Warmteverkenning;
 - b. In te stemmen om vooralsnog geen buurten of kernen aan te wijzen die vóór 2030 van het aardgas af gaan;
 - c. In te stemmen met een overwegend individuele aanpak voor de overgang van woningen naar aardgasvrij;
 - d. In te stemmen met het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie om de potentie voor een warmtenet op basis van aquathermiebronnen (de RWZI en IJssel) in kaart te brengen.
2. Voor het uitvoeren van de haalbaarheidsstudie een voucher bij "Taskforce Warmtetransitie" aan te vragen en als gemeente hiervoor € 5.500,- beschikbaar te stellen.
3. Het raadsvoorstel en ontwerp-raadsbesluit vast te stellen.
4. De stukken aan te bieden aan de raad.

SAMENVATTING

De Warmteverkenning Olst-Wijhe wordt ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Met de Warmteverkenning voldoet Olst-Wijhe aan de opdracht van het Rijk om in beeld te brengen hoe Olst-Wijhe haar gebouwde omgeving aardgasvrij wil maken. Daarnaast biedt de Warmteverkenning onze bewoners informatie over welke stappen zij kunnen nemen richting aardgasvrij wonen.

Omdat de gemeente vanuit het Rijk en provincie zeer beperkte middelen ontvangen voor de uitvoering, wordt een voorzichtige aanpak voorgesteld en spreken we niet van een Transitievisie warmte maar een Warmteverkenning. De gemeente Olst-Wijhe realiseert zich ook dat het geen gemakkelijke opgave is. Vooralsnog zet de gemeente dan ook in op energiebesparing. De Warmteverkenning is geschreven voor de komende vijf jaar. In 2026 wordt een herijking uitgevoerd.

INLEIDING

Met het terugdraaien van de aardgaswinning en de afspraken in het klimaatakkoord is de warmtetransitie in een stroomversnelling gekomen. Het Rijk verwacht van iedere gemeente een door de gemeenteraad vastgestelde 'Transitievisie Warmte'. Ook verwacht het Rijk dat de gemeente de regierol neemt in het proces richting het aardgasvrij maken van woonwijken.

We realiseren ons dat het geen gemakkelijke opgave is. Daarom kiezen we er in Olst-Wijhe voor om eerst een 'Warmteverkenning' te maken. In deze verkenning brengen we in beeld welke warmtebronnen en -alternatieven we hebben in onze gemeente en wat dat betekent voor de gebouwde omgeving en voor de inzet van de gemeente en haar partners.

In de Sprintsessie Warmte in 2019 haalden we veel informatie op over de situatie in onze gemeente met betrekking tot het warmteaanbod. We maakten een eerste verkenning van de warmtevraag. Deze informatie hebben we gebruikt als het startpunt voor deze Warmteverkenning. De Warmteverkenning die nu is opgesteld is enerzijds de formalisering van de verkende richtingen en anderzijds een kapstok en leidraad voor de nog te maken keuzes. De Warmteverkenning herijken we over vijf jaar (2026)

Het Rijk vraagt de gemeente om uitspraken te doen over de volgende zaken:

- Op hoofdlijnen aangeven voor de hele gemeente wat op dit moment het meest passende alternatief op aardgas is.
- Aangeven of en voor welke wijken/ gebieden het mogelijk is om vóór 2030 van het aardgas af te gaan, en welke wijken na 2030 volgen. Voor de wijken voor 2030 moet voor 2021 een WijkUitvoeringsPlan (WUP) worden opgesteld.
- Welke capaciteit hiervoor benodigd is en wat de inschatting is van de kosten voor deze warmtetransitie.

BEOOGD RESULTAAT

Een helder document waarin de 'Olst-Wijhe route' naar aardgasvrij in 2050 staat aangegeven. Deze noemen we de Warmteverkenning. Met de Warmteverkenning geven we de mogelijkheden weer (van dit moment) om aardgasvrij te worden, zoals in de landelijke klimaatdoelstellingen is opgenomen. Enerzijds willen we met de Warmteverkenning het Rijk informeren over de situatie in Olst-Wijhe, maar daarnaast willen we ook onze inwoners en partners informeren en meer helderheid geven.

Regelmatig vragen inwoners, die zelf al aan de slag willen met hun eigen woning, aan de gemeente wat zij kunnen doen. Zij willen graag de keuzes die ze maken afstemmen op de voorkeurstechiek per wijk (komt er wel of geen warmtenet in mijn wijk is daarbij een belangrijke vraag). Met deze verkenning kunnen we inwoners voorzien van een, op dit moment, goed afgewogen antwoord.

KADER

Deze Warmteverkenning geeft informatie over de stand van zaken en de alternatieven van aardgas voor met name de korte termijn. Hoe de warmtetransitie er op de lange uitziets is onzeker. Al doende ontdekken we wat goed werkt. De Warmteverkenning draagt verder bij aan de;

- In het klimaatakkoord opgenomen doelstellingen voor de warmtetransitie.
- Doelstellingen uit het coalitieakkoord en van het Programma Duurzaamheid Olst-Wijhe.
- Samenwerking met onze partners zoals woonstichting SallandWonen en het Waterschap Drents Overijsselse Delta.
- Routekaart Energie Neutrale Kernen Olst-Wijhe.

ARGUMENTEN

1a. Instemmen met de uitgangspunten en in te vullen randvoorwaarden voor uitvoering van de Warmteverkenning

Wij vinden de opgave en het verminderen van de CO₂-uitstoot belangrijk. We willen zoveel mogelijk van het aardgas af en willen energieneutraal wonen. Daarbij vinden we een realistische en haalbare aanpak richting 2050 van belang. De warmtetransitie is niet alleen een technische opgave, maar ook een maatschappelijke opgave. Samen met onze stakeholders en inwoners (via het meedenkteam) zijn gedachten en ideeën geformuleerd die we als uitgangspunten nemen voor het opstellen van deze Warmteverkenning:

- Ons doel is CO₂ besparen.

Dit betekent dat warmte-alternatieven ook echt duurzamer moeten zijn dan aardgas. Per warmte-alternatief is dit een belangrijk toetsingscriterium. Ook wordt er ingezet op het stimuleren van het minder gebruiken van aardgas en het nemen van geen-spijt-maatregel.

- Daarnaast maken we:
 - Een realistische Warmteverkenning, passend bij de karakteristieken onze gemeente.
 - Een haalbare Warmteverkenning.
 - Een wendbare Warmteverkenning die kan meebewegen met veranderende omstandigheden.
 - Gebruik van lokale kracht en benutten we de koppelkansen waar mogelijk.
- We richten ons op een betaalbare warmtetransitie. We willen dat iedereen mee kan doen.

Naast de gemeenschappelijke uitgangspunten hebben we ook een aantal externe randvoorwaarden dat ingevuld moet worden voor een succesvolle uitvoering van de warmtetransitie. Het gaat dan om:

- Passende financiering (geen knaken geen zaken);
- Aanpassing wet- en regelgeving op diverse terreinen;
- Duidelijkheid over invulling regierol gemeente.

In hoofdstuk 2: Uitgangspunten van de Warmteverkenning worden deze uitgangspunten en randvoorwaarden nader toegelicht, zie hiervoor de bijlage. We vragen het college akkoord te gaan met deze uitgangspunten en deze vast te stellen.

1b. Instemmen om vooralsnog geen buurten of kernen aan te wijzen die vóór 2030 van het aardgas af gaan.

Het Rijk gaf gemeenten de opdracht om in kaart te brengen welke mogelijke duurzame warmte-opties er zijn en welke wijken vóór en na 2030 van het aardgas af gaan. Het afgelopen jaar verkenden we, samen met Buro Loo en onze partners, de stand van zaken in Olst-Wijhe op het gebied van de warmtevraag en het -aanbod. Ook kreeg de gemeente van het Rijk de regisseursrol. Gevraagd werd om wijken aan te wijzen die voor 2030 van het aardgas af gaan, en hier aan de slag te gaan met een WijkUitvoeringsPlannen (WIP).

Vanuit het Rijk of provincie ontvingen wij echter zeer beperkte middelen om deze plannen ook daadwerkelijk uit te voeren. Het is voorlopig voor onze gemeente dan ook financieel niet haalbaar om een visie op te stellen waarin specifieke wijken of buurten worden aangewezen, met specifieke jaartallen om ze aardgasvrij te maken. In deze Warmteverkenning wijzen we dus **geen** buurten of kernen aan.

1c. Instemmen met een overwegend individuele aanpak voor de overgang van woningen naar aardgasvrij.

We willen en moeten als gemeente aan de slag. We verkennen als eerste stap wat de (on)mogelijkheden zijn in onze gemeente voor duurzame alternatieven op aardgas. Vooralsnog zien we de volgende lijn:

“Het overgrote deel van onze woningen is aangewezen op een individuele oplossing. De gemeente Olst-Wijhe beschikt waarschijnlijk over kleine tot geen warmtebronnen.”

Het is daarom slim om in stapjes te werken. De mogelijke route voor onze gemeente noemen we ‘individueel tenzij’. Deze route heeft drie stappen:

1. Een woning is geschikt voor een individuele oplossing.
Dat betekent eerst goed isoleren en daarna overstappen op een warmtepomp of hybride warmtepomp.
2. Tenzij er een mogelijkheid is om collectief warmte te leveren.
We onderzoeken of dat kan met de warmte uit de Rioolwaterzuivering Olst (RWZI) voor Olst Noord en de IJssel voor Olst-Zuid of een combinatie van beide. Zowel de RWZI als de IJssel zijn lage temperatuur (LT) warmtebronnen. Goed isoleren is nog steeds nodig, daarna kan worden overgestapt op een warmtenet.
3. Tenzij een individuele en collectieve oplossing onmogelijk of heel lastig is (denk hierbij aan sommige oude boerderijen, monumenten of hele kleine woningen waar geen ruimte is voor een hybride of warmtepomp). Dan is het uiteraard verstandig om zo veel als mogelijk te isoleren en wellicht nieuwe technieken af te wachten.

Verder is het verstandig aan te sluiten op onderhoud dat al in een buurt gedaan wordt (mee-koppelkansen) of initiatieven die al worden ondernomen.

d. Instemmen met het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie om de potentie voor een warmtenet op basis van aquathermiebronnen (de RWZI en IJssel) in kaart te brengen

Onze gemeente beschikt misschien over twee kleine warmtebronnen waar warmtenetten op aangesloten zouden kunnen worden. Dit zijn de RioolWaterZuiveringInstallatie Olst (RWZI) en de IJssel. Om vast te stellen of dit realistische warmtebronnen zijn, is in de eerste plaats samenwerking met het Waterschap Drents Overijsselse Delta vereist. Hierover zijn al verkennende gesprekken gevoerd waaruit bleek dat het Waterschap positief tegenover een verdere verkenning staat. Vervolgens moet worden onderzocht of en hoe reëel deze bronnen zijn. Hiervoor is een haalbaarheidsstudie nodig. Deze studie geeft ons meer zekerheid over de kansen die de RWZI Olst en de IJssel ons bieden. Over hoe we dit het beste kunnen aanpakken is advies gevraagd aan IF Technology uit Arnhem

Bij een compleet energiesysteem zijn drie elementen van belang: de bron, de afnemer en het transport. Gezien de financiële situatie en het feit dat we onze inwoners nog niet hebben geïnformeerd over de warmtetransitie is het voorstel om in twee stappen onderzoek te doen. We schatten nu in dat als we aan slag gaan met de uitvoering het vier tot acht jaar duurt voordat er daadwerkelijk een warmtenet ligt.

DRAAGVLAK

De visie is opgesteld in samenwerking en met betrokkenheid van de SallandWonen, Enexis, het Waterschap Drents Overijsselse Delta, de provincie Overijssel, een meedenkteam van geïnteresseerde bewoners en betrokken collega's.

Het Rijk wil graag inzicht in de stand van zaken in Nederland op het gebied van de gebouwde omgeving en het aardgasvrij maken hiervan. Daarom maken we deze Warmteverkenning.

DUURZAAMHEID

Volledig.

RISICO'S (financieel/juridisch)

Niet van toepassing.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Wellicht kunnen we ondanks dat we geen "knaken" hebben hier toch zakendoen.

Het project **Taskforce Warmtetransitie** financiert haalbaarheidsstudies voor het onderzoeken van kansen en mogelijkheden voor de uitvoering van duurzame warmteprojecten voor publieke en private organisaties in de EUREGIO. Naast dat zij ondersteuning bieden verstrekken zij vouchers die ingezet kunnen worden voor haalbaarheidsstudies aan gemeenten in de EUREGIO (Oost-Nederland en West-Duitsland). De vouchers zijn maximaal 45% van de kosten met een maximum tot € 13.500.

Meer informatie is te vinden op: [Alles over de 'Warmtevoucher' – Task Force Warmtetransitie \(wiefm.eu\)](http://wiefm.eu)

De verwachte kosten voor Olst-Wijhe voor een potentieonderzoek zijn rond de € 10.000. Met de inzet van de voucher betekent dit dat wij zelf € 5.500 bijdragen.

De verwachte kosten voor Olst-Wijhe voor een haalbaarheidsonderzoek zijn rond de € 20.000. Met de inzet van de voucher betekent dit dat wij zelf € 11.000 bijdragen.

Wanneer we ons nu eerst beperken tot het onderzoeken van de eerste stap het potentieonderzoek kunnen we meer duidelijkheid geven richting onze inwoners in Olst-Noord en Olst-Zuid en eventueel een aantal pandeigenaren op de Meente. Doen we dat niet op korte termijn dan blijft het voor deze inwoners voorlopig onzeker wat de te nemen stappen zijn. Naast goed isoleren natuurlijk is het voor hen onzeker of het aanschaffen van een warmtepomp rendabel is. Mocht vanuit het potentieonderzoek blijken het RWZI Olst in combinatie met de IJssel potentie hebben als warmtebron dan kunnen we een verdiepend haalbaarheidsonderzoek doen. Hierin wordt de businesscase verder uitgewerkt en ook wordt draagvlak bij inwoners onderzocht.

Een haalbaarheidsonderzoek kost ongeveer € 20.000. Starten we eerst met een potentieonderzoek dan zullen de kosten voor het haalbaarheidsonderzoek waarschijnlijk lager uitvallen omdat al veel informatie bekend is vanuit het potentieonderzoek.

Het budget van € 5.500 brengen we ten laste aan het budget dat het Rijk ons in 2020 beschikbaar stelde ten behoeve van de warmtetransitie. De uren kunnen met dit onderzoek gedekt worden vanuit de reguliere uren. Het financiële overzicht ziet er als volgt uit:

	Kosten gemeente zonder subsidie EUREGIO in euro's	Dekking gemeente Budget Warmtetransitie	Kosten gemeente met subsidie EUREGIO In euro's	Dekking gemeente Budget Warmtetransitie
Potentieonderzoek	10.000	Volledig	5.500	55%
Haalbaarheidsonderzoek	20.000	Volledig	11.000	55%

We vragen uw college om akkoord te gaan met het aanvragen van een warmtevoucher voor het potentieonderzoek in stap 1. En deze keuze aan de raad voor te leggen.

AANPAK/UITVOERING

Na vaststelling van de Warmteverkenning gaan wij aan de slag met de uitvoering. We zetten in op:

- Isoleren en overstap naar (hybride) warmtepomp.
- Lokale kracht versterken en benutten.
- Verkennen mogelijkheden Biogas/groengas.
- Vervolgonderzoek potentie aquathermie bronnen van de RWZI Olst en de IJssel

Isoleren

In samenwerking met de gemeente Raalte organiseren we begin 2022 een collectieve inkoopactie duurzame maatregelen. De provincie Overijssel stelt voor de organisatie hiervan subsidie beschikbaar. Ook werken we samen met de werkgroep Gebouwde Omgeving van Goed Veur Mekare aan het informeren en stimuleren voor het isoleren van woningen. Hiervoor staat een informatieavond gepland.

Lokale kracht versterken en benutten.

We werken al enkele jaren samen met de diverse werkgroepen Duurzaamheid en de energiecoöperaties in onze gemeente aan de Routekaart Energie Neutrale Kernen.

Verkennen mogelijkheden Biogas/groengas.

Samen met de provincie Overijssel en omliggende gemeente verkennen we wat de realistische kansen zijn van biogas/ groengas in onze gemeente.

Vervolgonderzoek potentie aquathermie bronnen van de RWZI Olst en de IJssel

Verzoek is om subsidie via EUREGIO aan te vragen voor een medefinanciering voor een potentieonderzoek van de RWZI Olst en de IJssel.

Bestuurlijke betrokkenheid

De komende jaren blijft het college en de raad nauw betrokken bij de warmtetransitie. Dit willen we doen door een jaarlijkse update. Gedacht wordt aan een jaarlijkse informatiesessies over dit thema waarin nieuwe ontwikkelingen worden gepresenteerd en besproken. Daarnaast vraagt het Rijk om de vijfjaarlijkse herijking van de Warmteverkenning.

In deze Warmteverkenning geven we aan geen wijken aan te wijzen die voor 2030 van het aardgas af gaan. Toch willen wij in dit traject wendbaar en flexibel blijven. Dit betekent dat wanneer een wijk (kern) aangeeft aardgasvrij te willen worden **EN** hiervoor voldoende middelen van het Rijk beschikbaar worden gesteld (zowel qua projecturen als voor fysieke maatregelen) wij uiteraard dit proces faciliteren.

Tot slot zijn er een aantal situaties waarin de raad betrokken wordt in besluitvorming:

- Als er om extra investeringen wordt gevraagd.
- Als we als gemeente een andere rol dan gebruikelijk gaan nemen in de uitvoering van de voorgestelde warmteoplossing.
- Als met een WijkUitvoeringsPlan afgeweken wordt van de kaders in de Warmteverkenning.

